

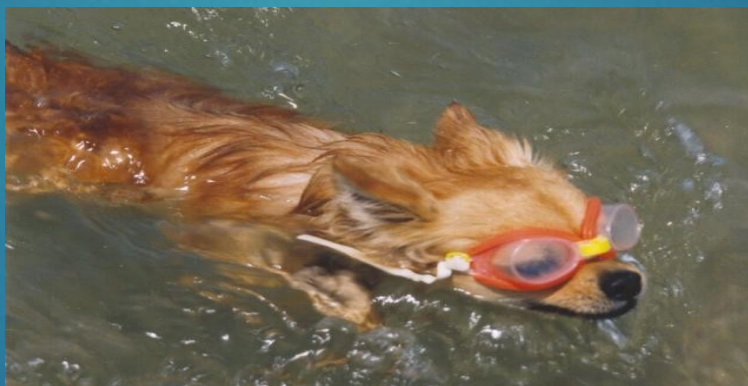
Základy a zásady didaktiky plavání

(Plavecký oddíl TJ Slavoj Český Těšín, 2024)

„Vzdělaný člověk umí plavat a umí této dovednosti využít ke svému prospěchu“

(Čechovská, Miler, 2008)

Jak učit plavat

- Kdy začít?
- Jak často a jak dlouho?
- Jaké podmínky?
- Nácvik na suchu?
- Jak postupovat?

- Metodika nácviku
- Organizační formy
- Pomůcky
- Zákonitosti vodního prostředí
- Bezpečnost

Kdy s plaváním začít?

Kojenecké plavání
Školní plavání

Kdykoliv i v pozdějším věku

Ideální věk??????

Předškolní plavání

Jak často a jak dlouho?

2 - 3x týdně – nejefektivnější frekvence

1 – 2x týdně – komerční kurzy

20 lekcí – 2. a 3. ročník ZŠ

45 -60 minut – obvyklá délka plavecké lekce

Podmínky

Teplota vody

Hloubka bazénu

Nácvik na suchu

NA SUCHU LZE:

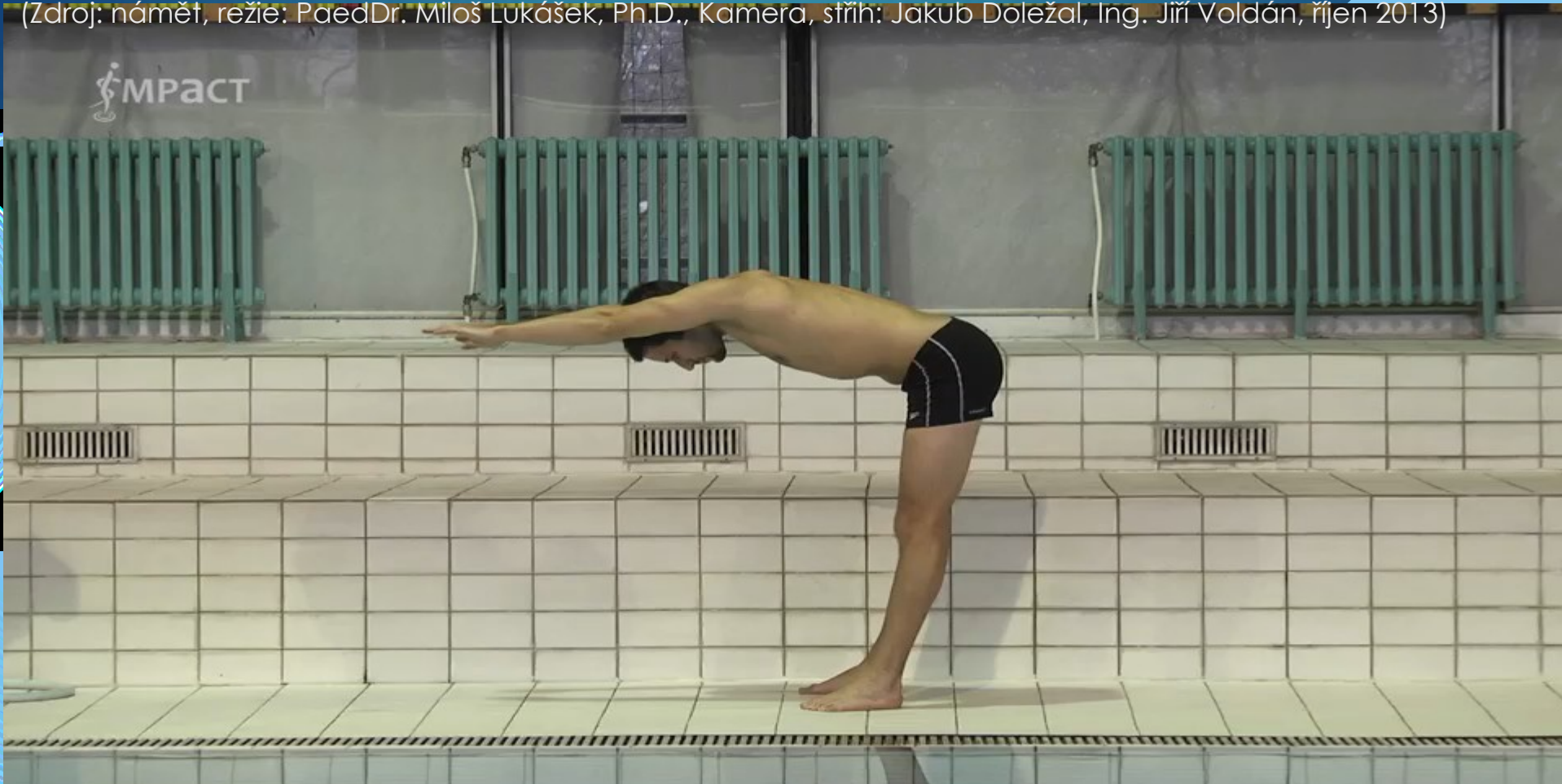
- lépe si uvědomit výchozí polohu a průběh záběrových pohybů
- pohyb v určitém okamžiku zastavit
- provádět některé pohyby izolovaně a bez nutnosti udržení splývavé polohy ve vodě
- lépe se domlouvat, opravovat a vést provedení pohybů
- využít dopomoci a zrakové kontroly

NA SUCHU NELZE:

- nacvičit plavecké pohyby k dokonalosti
- rozvíjet „pocit vody“
- nahradit pobyt ve vodě

Kraulové paže na suchu

(Zdroj: námět, režie: PaedDr. Miloš Lukášek, Ph.D., Kamera, střih: Jakub Doležal, Ing. Jiří Voldán, říjen 2013)

Kraulové nohy na suchu

(Zdroj: námět, režie: PaedDr. Miloš Lukášek, Ph.D., Kamera, střih: Jakub Doležal, Ing. Jiří Voldán, říjen 2013)

Jak postupovat?

nejčastěji využíváme dva základní vyučovací postupy

KOMPLEXNÍ

- je využíván hlavně u menších dětí
- při učení jednoduchým dovednostem
- převážně u plaveckých způsobů znak a kraul
- základní „hrubé“ zvládnutí pohybu a následné zpřesňování detailů

ANALYTICKO – SYNTETICKÝ

- učení po částech a postupné spojování prvků do celku
- je využíván spíše u starších dětí a dospělých
- v plavecké výuce vzhledem k složitosti souhry s dýcháním je nejužívanější

Analyticko – syntetický postup

NOHY

PAŽE

SOUHRA BEZ DÝCHÁNÍ

SOUHRA S DÝCHÁNÍM

SOUHRA S DÝCHÁNÍM

VYUŽITÍ NÁZORNÉ UKÁZKY

Dolní končetiny

➤ na suchu

- v sedu nebo lehu – na zemi, na destičce, vyvýšený schod, na kraji bazénu (nohy ve vodě)

➤ ve vodě

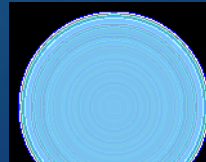
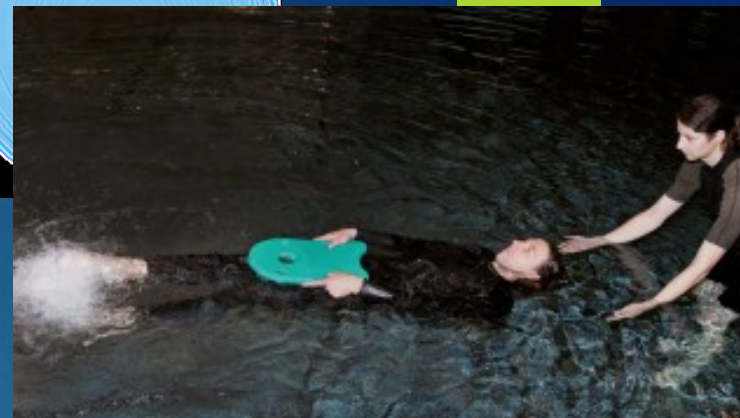
- s oporou o stěnu bazénu
- ve stoji
- s využitím nadlehčovacích pomůcek x bez nich

Dolní končetiny

Využití pomůcek: Kdy jak?

- s pomůckou – s vysplýváním po odrazu
- bez pomůcky – jednotlivci, dvojice trojice
- ve svislé poloze – paže na hladině, paže vzpažit

Ukázky cvičení

(Zdroj: námět, režie: PaedDr. Miloš Lukášek, Ph.D., Kamera, střih: Jakub Doležal, Ing. Jiří Voldán, říjen 2013)

Ukázka cvičení

(Zdroj: námět, režie: PaedDr. Miloš Lukášek, Ph.D., Kamera, střih: Jakub Doležal, Ing. Jiří Voldán, říjen 2013)

HORNÍ KONČETINY

➤ na suchu

➤ v předklonu (P, K, M),

➤ ve stoji (Z),

➤ vleže na vyvýšeném okraji (K).

HORNÍ KONČETINY

➤ ve vodě

➤ stoj + předklon,

➤ Chůze, plavání s plaveckým piškotem

➤ obličej nad hladinou,

➤ obličej ve vodě,

➤ jedna ruka samostatně, druhá,

➤ celý cyklus

➤ **při plavání** - po odrazu (možno i s nadlehčovací pomůckou).

Ukázky cvičení

(Zdroj: námět, režie: PaedDr. Miloš Lukášek, Ph.D., Kamera, střih: Jakub Doležal, Ing. Jiří Voldán, říjen 2013)

Ukázky cvičení

(Zdroj: námět, režie: PaedDr. Miloš Lukášek, Ph.D., Kamera, střih: Jakub Doležal, Ing. Jiří Voldán, říjen 2013)

SOUHRA BEZ DÝCHÁNÍ

- po odrazu od stěny
- pomalé pohyby
 - v nouzi s nadlehčovací pomůckou pro udržení optimální polohy
- rychlé a pomalé provedení – střídat
- technická cvičení – vysoký loket, pěstičky, dotyk stehna, dobíhačka...

Ukázka cvičení

(Zdroj: námět, režie: PaedDr. Miloš Lukášek, Ph.D., Kamera, střih: Jakub Doležal, Ing. Jiří Voldán, říjen 2013)

PAŽE S DÝCHÁNÍM

- **stoj ve vodě** - v předklonu s pohybem jedné paže (K), s pohybem obou paží
- **chůze ve vodě** - v předklonu s pohybem obou paží
- **paže s dýcháním** a nadlehčovací pomůckou pro nohy

Ukázka cvičení

(Zdroj: námět, režie: PaedDr. Miloš Lukášek, Ph.D., Kamera, střih: Jakub Doležal, Ing. Jiří Voldán, říjen 2013)

SOUHRA S DÝCHÁNÍM

- souhra (s nadlehčovací pomůckou)
- doplavat co nejdále
- uplavat vzdálenost na co nejmenší počet záběrů nebo cyklů
- střídat rychlost
- cvičení

Ukázka cvičení

(Zdroj: námět, režie: PaedDr. Miloš Lukášek, Ph.D., Kamera, střih: Jakub Doležal, Ing. Jiří Voldán, říjen 2013)

STRUČNÉ SHRNUTÍ

nácvik prsového kopu

- ukázka prsového kopu
- vysvětlení podstatných prvků - přitažení pat k hýždím, flexe, obloukem do natažení
- nácviku – na suchu, u kraje, ve splývání bez desky, s deskou
- pětná vazba a korekce chyb - příliš otevřená kolena, nedokončení kopu, vtočená chodidla
- opakování a upevňování dané dovednosti dalšími cvičeními, uplatnění v souhře plaveckého způsobu

ORGANIZAČNÍ FORMY

Počet žáků

- **kolektivní** – všichni plní jednotný program
- **skupinové** – rozdělení do skupin např. dle věku, plaveckého způsobu, délky tratě
- **dvojic** – využití vzájemné pomoci a korekce chyb
- **individuální** – nácvik techniky a odstraňování chyb v technice

ORGANIZAČNÍ FORMY

Využití prostoru

➤ **základní plavání** – spojené dráhy nebo na šířku – plavci plavou v řadě vedle sebe

➤ **plavání v jedné dráze** – za sebou tam – nazpět po břehu (např. nácvik motýlka)

➤ **dvě nebo tři dráhy spojené** – plaveme ve dvou elipsách – po kraji tam, středem zpět

➤ **na každé dráze jedno družstvo** – domluva na základním pohybu plavců

PLAVECKÉ POMŮCKY

Specifické pomůcky pro herní činnosti

- Nudle
- Pontony – vodní žíněnky,
- Míčky a plovoucí hračky,
- předměty k lovení
- Skluzavky aj

Využití zejména:

- výuka základních plaveckých dovedností
- v úvodní a závěrečné části hodiny

VYUŽITÍ

Pomůcky pro výuku
plaveckých způsobů

➤ destičky, piškoty, packy,
ploutve, brýle, šnorchl

- nadlehčení
- zefektivnění a zpestření
hodiny
- zvýšení odporu a ztížení
pohybu

Fyzikální zákonitosti

Hydrodynamika – síly dynamické

ovlivňují pohyb plavce tím, že
pohánějí vpřed a brzdí

hnací - propulzivní

brzdící – odpor prostředí

vytvářejí takové
podmínky, aby **brzdící**
síly byly **co nejmenší**

Hydrostatika – síly statické

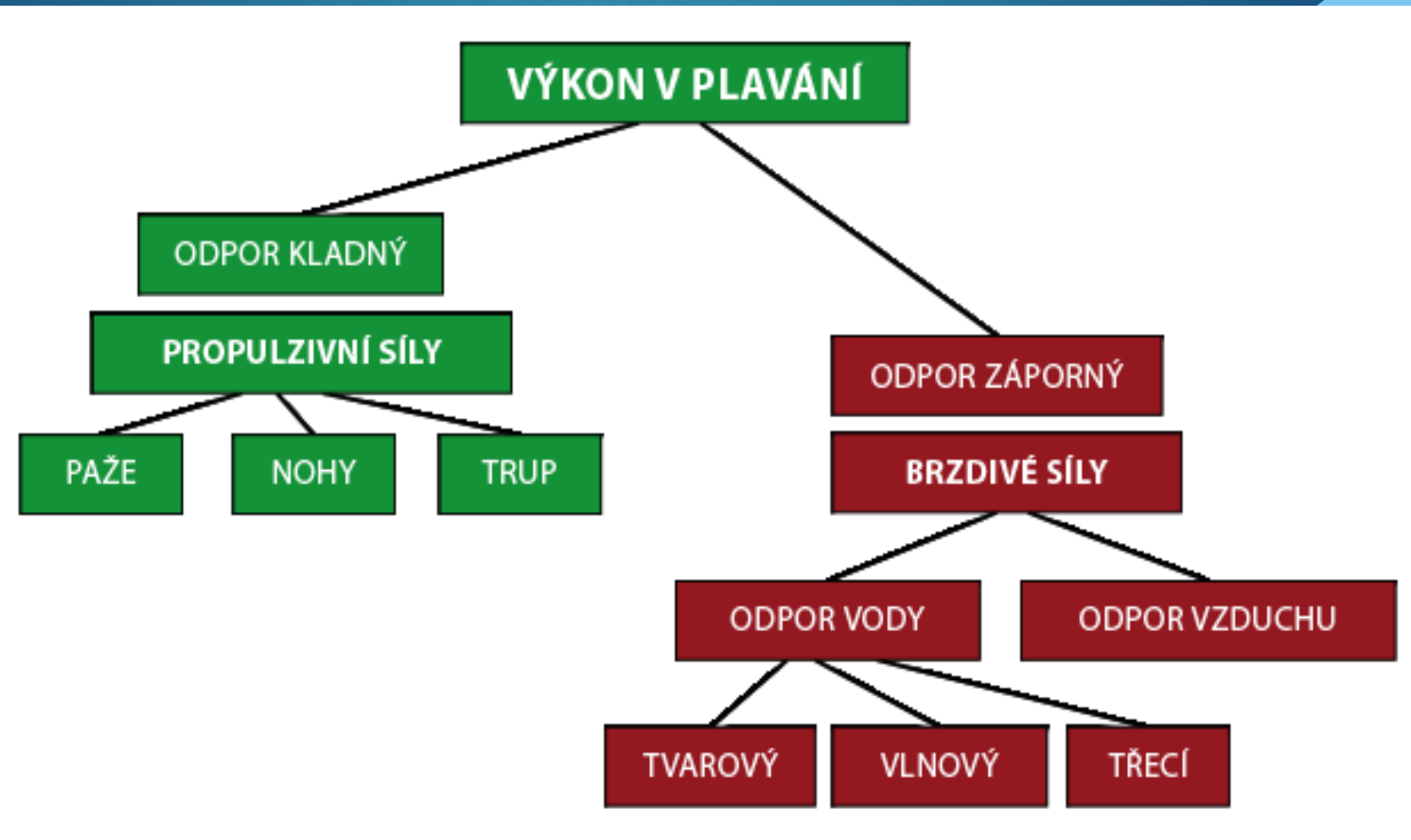
ovlivňují vznášení a udržení
horizontální polohy těla na
hladině v klidu

hydrostatický tlak

hydrostatický vztlak

schopnost vznášení a
splývání můžeme
ovlivnit **dýcháním** a
polohou těla

Síly působící na plavce

Zdroj: Lukášek, M. (2013)

využití

- poloha plavce na hladině – vodorovná
- tvar ruky – miskovitý, prsty mírně od sebe
- uhel náběhu – nastavení záběrových ploch
- dráha končetin při záběru – po esovitých drahách
- intenzita a rychlost pohybů – není konstantní
- brzdivé pohyby – eliminovat

BEZPEČNOST

➤ Prevence

➤ Poučení

➤ Přehled nad
žáky

➤ Tonutí

➤ Úrazy páteře skokem do nízké vody

➤ Podchlazení

➤ Úrazy hlavy a jiná poranění pohybového aparátu při pohybu okolo bazénu a přilehlých prostorách

Nutné požadavky z hlediska bezpečnosti:

- přítomnost v pedagogickém či tréninkovém procesu
- uplatňování vědomé kázně žáků (signál z vody – při nebezpečí)
- stálý přehled o všech žácích
- promyšlená organizace práce
- výběr vhodných metod a prostředků
- správná ukázka a vysvětlení
- používání vhodných plaveckých pomůcek
- kontrola vhodného plaveckého vybavení

Jaký plavecký způsob zvolit jako první?